

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΣΟΛΩΜΟΣ

ΥΜΝΟΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Πέρα από τη μέγιστη λογοτεχνική του αξία, το συναρπαστικό ποίημα του Σολωμού που αργότερα, με την ευκαιρία της Ένωσης των Επτανήσων με την Ελλάδα, έγινε ο Εθνικός Ύμνος της πατρίδας μας, είναι, από κάθε άποψη, ένα από τα πιο προσδευτικά ποιητικά έργα που γράφτηκαν ποτέ στην ελληνική γλώσσα. Ως συνθέτης δε, θαυμάζω τον τρόπο με τον οποίο ο Μάντζαρς, ο οποίος είχε δώσει μαθήματα μουσικής στον Σολωμό, ανακάλυψε και έφερε στο φως την εσωτερική μουσική του ποιήματος, όταν το μελοποίησε για τετράφωνη ανδρική χορωδία και πιάνο. Και νιώθω ευτυχής και δικαιωμένος, γιατί εκείνο που έκαναν ο Μάντζαρς με τον Σολωμό ήταν εκείνο που, τόσες γενιές αργότερα, κάναμε με τον Πέτρο στον Επινάριο και τη Ρωμιοσύνη, με τον Ελύτη στο Άξιον Εστί, με τον Σεφέρη στο Μυθιστόρημα...

Μπορεί να φανταστεί κανείς την ελληνική συνείδηση και την ελληνικότητα χωρίς αυτά τα λόγια του Σολωμού για την Ελευθερία να είναι κτήμα όλων των Ελλήνων εδώ και τόσες γενιές; Όχι. Ο Σολωμός και ο Μάντζαρς έβαλαν τη μεγάλη τους σφραγίδα στην έννοια και τη συνείδηση της ελληνικότητας. Η ποίηση και η μουσική, χέρι χέρι, στην πιο μεγάλη τους ώρα, ενέπνευσαν γενιές Ελλήνων να αγωνιστούν, τους έδειξαν και τους άνοιξαν το δρόμο προς την Ελευθερία, όπως πάντοτε συμβαίνει. Και όπως, ασφαλώς, θα τον ανοίξουν και πάλι.

Μίκης Θεοδωράκης

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Libertà vo cantando. ch' é si cara.
o sa chi per lei vita rifiuta.

1

DANTE

3

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
Τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη,
Ποῦ μὲ βία μετράει τὴν γῆ.

2

Ἄπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
Τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
Καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
Χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἑλευθεριά!

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοκοῦσες
Πικραμένη, ἐντροπαλή,
Κ' ἓνα στόμα ἀκαρτεροῦσες,
Ἐλα πάλι, νὰ σοῦ πῇ.

4

Ἀργεῖε νάλθῃ ἐκείνη ἡ μέρα,
Καὶ ἦταν ὅλα σιωπηλά,
Γιατὶ τὰ σκιαζε ἡ φοβέρα,
Καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

Δυστυχής! παρηγορία
Μόνη σου έμενε, νά λīs
Περασμένα μεγαλεία,
Καί διηγώντας τα νά κλαίς

Καί άκαρτέρει, καί άκαρτέρει
Φωλελεύθερη λαλιά,
Ένα έκτύπαε τ' άλλο χέρι
Άπό τήν άπελπισιά,

Κ' έλεες πότε, α! πότε βγάνω
Τό κεφάλι άπό τ'ς έρμιαίς;
Καί άποκρίνοντο άπό πάνω
Κλάψαις άυσαις, φωναίς!

Τότε' έσήκωνες τό βλέμμα
Μέσ' 'ς τὰ κλάίματα θολά,
Καί εις τό ροῦχο σου έστας' αίμα,
Πλήθος αίμα Έλληνικό.

Μέ τὰ ροῦχα αίματωμένα,
Ξέρω ότι έβγαίνεις κρυφά,
Νά γυρεύεις εις τὰ ξένα
Άλλα χέρια δυνατά.

Μοναχή τόν δρόμο έκπηρες,
Εξανάλδεις μοναχή

Δέν είν' εύκολαίς οί θύραις,
Έάν ή χρεία ταίς κοινοταίῃ.

Άλλος σου έκλαψε εις τὰ στήθια,
Άλλ' ανάσωση κάμμιά
Άλλος σου έταξε βοήθεια,
Καί σέ γέλασε φρενιά!

Άλλοι, ώμέλ' 'ς τή συφορά σου,
Όπου έκρίνοντο πολύ,
Σύρε νάβερης τὰ παιδιά σου,
Σύρε, έλθγαν οί σκληροί.

Φεύγει όπισω τό ποδάρι,
Καί όλογλήγορο πατεῖ
Ή τήν πέτρα, ή τό χορτάρι,
Που τήν δόξα σου ένθυμεί

Ταπεινότητα σου γέρνει
Ή τριωσθήλια κεφαλή,
Σάν φτωχοῦ που θυροδέρνει,
Κ' είναι βάρος του ή ζωή.

Ναί! άλλα τώρα άντιπαλεύει
Κάθε τέκνο σου μέ όρμη,
Που άκατάπαυστα γυρεύει
Ή τήν νίκη, ή τήν θανά.

Άπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
Τών Έλλήνων τὰ ιερά,
Καί σάν πρώτα άνδρειωμένη,
Χαῖρε, ω χαῖρε, Έλευθεριά!

Μόλις είδε τήν όρμη σου
Ό οὐρανός, που για τ'ς έχθρους,
Εις τήν γή τήν μητρική σου
Έτρεφ' άνθια καί καρπούς,

Έγαλήνευσε αἱ έχύθη
Καταχθόνια μία βοή,
Καί του Ρήγα σου άπεκρίθη
Πολεμόκραχτη ή φωνή (1).

Όλοι οί τόποι σου σ' εκράξαν,
Χαιρετώντάς σε θερμά,
Καί τὰ στόματα έφωνάξαν
Όσα αισθάνετο ή καρδιά.

Σέ γνωρίζω άπό την κόψη
Του σπαθιοῦ τήν τρομερή,
Σέ γνωρίζω άπό τήν δίψη
Που μέ βία μετράει τήν γή.

Εις αὐτήν, είν' ξακουσμένο
Δέν νικειέσαι έσύ ποτέ
Όμως, ὅχι, δέν είν' ξένο
Καί τό πέλαγο για σέ.

Τό στοιχείον αὐτό ξαπλώνει
Κύματ' άπειρα εις τήν γή,
Μέ τὰ όποιά τήν περιζώνει,
Κ' είναι εικόνα σου λαμπρή.

Μέ βρυχίσματα σαλεύει
Που τρομάζει ή άκοή
Κάθε ξύλο κινδυνεύει
Καί λιμνῶνα άναζητεῖ.

Φαίνεται έπειτα ή γαλήνη
Καί τό λάμπιμο του ήλιου,
Καί τὰ χρώματα άναδίνει
Του γλαυκότατου οὐρανοῦ.